

OBSAH

ANATOMICKÁ ČÁST	13
Periferní neuron (Pavel Petrovický)	13
Úvod	13
Základní prvky vývoje CNS	13
Obecná stavba míšního a hlavového nervu	17
Cévní a nervové zásobení nervů	19
Mateřské buňky nervových vláken	19
Schéma zapojení míšního nervu	22
Schéma zapojení hlavového nervu	22
Anatomie hlavových nervů	25
I. Nervi olfactorii	26
II. Nervus opticus	26
III. Nervus oculomotorius	27
IV. Nervus trochlearis	28
V. Nervus trigeminus	29
VI. Nervus abducens	43
VII. Nervus facialis (intermediofacialis)	44
VIII. Nervus vestibulocochlearis	45
IX. Nervus glossopharyngeus	45
X. Nervus vagus	47
XI. Nervus accessorius	48
XII. Nervus hypoglossus	48
Sensitivní jádra hlavových nervů a jejich centrální projekce (Rastislav Druga)	49
Nervus trigeminus	49
Nervus intermediofacialis	55
Nervus glossopharyngeus a nervus vagus	57

Nervus accessorius a nervus hypoglossus	58
Doporučená literatura	58
FYSIOLOGICKÁ ČÁST (Stanislav Trojan a Eliana Trávníčková)	59
Definice bolesti	59
Receptory bolesti	60
Podněty vyvolávající bolest	60
Fyzikální podněty	60
Chemické podněty	61
Změny pH	61
Změny iontové	61
Látkové působení	62
Bolest při zánětu	62
Bolest při ischemii	63
Dráhy pro bolest	63
Nervové dráhy pro bolest	63
Míšň dráhy pro bolest	65
Lokalisace bolesti	66
Centrální projekce míšňích drah	66
Korová projekce bolesti	68
Typy bolesti	69
Psychologie bolesti	70
Význam bolesti pro lidský organismus	70
Svědění	71
Doporučená literatura	72
NEUROLOGICKÁ ČÁST (Josef Vymazal)	75
Primární (samostatná, esenciální) neuralgie trojklaného nervu (n. V.)	75
Patologické nálezy u neuralgie trojklaného nervu	75
Některé další etiopatogenetické úvahy o příčině esenciální neuralgie n. V.	77
Klinická symptomatologie primární neuralgie trojklaného nervu	79

Klinický obraz	80
Diagnostika	84
Diferenční diagnosa primární neuralgie trojklaného nervu	85
Expansivní procesy koutu mostomozečkového	86
Léze krční míchy a mozkového kmene	87
Postižení thalamu a vyšších etáží ústřední nervové soustavy	89
Konservativní léčba primární neuralgie trojklaného nervu	89
Analgetika	90
Vitaminy skupiny B	90
Vasodilatancia a sympatikolytika	91
Antikonvulsiva	91
Neuroleptika	93
Léčba fyzikální	93
Doporučená literatura	94
Organické pochody postihující trojklaný nerv	95
Postherpetická neuralgie trojklaného nervu	95
Klinický obraz	96
Profylaxe a léčení	97
Jiná vzácnější postižení trojklaného nervu	98
Expansivní procesy trojklaného nervu	98
Zánětlivé poškození (neuritis) trojklaného nervu	99
Metabolické neuropatie trojklaného nervu	99
Traumatické poškození větví trojklaného nervu	99
Doporučená literatura	100
Neuralgia nervi glossopharyngei (n. IX.)	100
Výskyt a klinický obraz primární neuralgie n. IX.	101
Dysestesie, sympatalgie, funkční obtíže v oblasti faryngu	103
Diagnostika a diferenční diagnostika primární neuralgie	
n. glossopharyngeus	104
Konservativní léčba neuralgie n. IX.	106
Doporučená literatura	107
Jiné vzácnější prosopalgie	107
Neuralgia ganglii geniculi (neuralgia nervi intermedi —	
Hunti)	107
Neuralgia ganglii sphenopalatini (pterygopalatini) Sluderi	108
Neuralgia nervi nasociliaris (neuralgia nasalis — Charlin)	110

Raederův syndrom	112
Arteritis temporalis	113
Periodická migrenosní neuralgie (Hortonův syndrom, Harri- sova neuralgie, „cluster headaches“)	114
Doporučená literatura	117
STOMATOLOGICKÁ ČÁST (Josef Hořejš)	118
Úvod	118
Bolesti zubního původu	120
Zřetelná zubní bolest	120
a) Nadměrně citlivý dentin (zubovina)	120
b) Zánět zubní dřevě, pulpitis	121
c) Zánět ozubice, periodontitis.	124
Málo zřetelná zubní bolest s příznaky mimozubními	125
a) Chronický zánět zubní dřevě	126
b) Neuritis od inkludovaných kořenů	126
c) Zubní trhлина	127
d) Chronická periodontitis	127
e) Obtížné prořezávání zubu moudrosti	129
f) Zubní retence	131
g) Synalgie	132
h) Sekundární neuralgie	134
Zubní bolest extradentálního původu	137
a) Onemocnění v sousedství zubů	137
b) Onemocnění vzdálených orgánů	138
c) Onemocnění celková	138
d) Gravidita a menstruace	138
e) Aerodontalgie (barodontalgie)	139
f) Předzvěst esenciální neuralgie	139
Bolest ve stomatologické oblasti mimo bolesti zubní.	139
1. Onemocnění slizniční (Miroslav Škach)	140
2. Glosodynie (Miroslav Škach)	148
3. Kloubní a myofasciální poruchy	156
a) Dysfunkce čelistního kloubu	156
b) Bruxismus, skřípání zubů	158

c) Costenův syndrom	158
d) Onemocnění čelistního kloubu	159
e) Progresivní hemiatrofie obličeje	160
4. Poranění čelistního kloubu, obličejových kostí a čelistí	161
a) Kontuze čelistního kloubu	161
b) Luxace čelistního kloubu	162
c) Zlomeniny obličejových kostí a čelistí	163
d) Postextrakční a pooperační komplikace	165
5. Kolemčelistní záněty	169
6. Osteomyelitis čelistí	170
7. Onemocnění slinných žláz	172
8. Onemocnění mizních uzlin	175
9. Nádory	175

Přehled stomatologické léčby esenciální neuralgie n. trigeminus a n. glossopharyngeus	178
---	-----

Doporučená literatura	179
---------------------------------	-----

OTORINOLARYNGOLOGICKÁ ČÁST (Pavel Škeřík) 182

Úvod	182
----------------	-----

Bolesti při onemocněních horních cest dýchacích a paranasálních dutin	184
---	-----

1. Záněty zevního nosu	184
2. Akutní a chronické záněty dutiny nosní a epifaryngu	185
3. Záněty paranasálních dutin a jejich komplikace	186
4. Nezánetlivá onemocnění nosu a paranasálních dutin	193
5. Rinogenní neuralgie ganglion ptarygopalatinum (Sluderův syndrom) a n. nasociliaris (Charlinův syndrom)	201

Bolesti při onemocněních orofaryngu	202
---	-----

Bolesti při onemocněních ucha	205
---	-----

1. Onemocnění zevního ucha	205
2. Onemocnění středního ucha a jejich komplikace v kosti spánkové	207
3. Bolesti hlavy z hluku	210

Otalgie mimoušního původu	211
-------------------------------------	-----

Bolesti při endokraniálních zánětlivých komplikacích v otorinolaryngologii	212
--	-----

Bolesti při poranění nosu, paranasálních dutin a ucha	215
Doporučená literatura	220
OFTALMOLOGICKÁ ČÁST (Jiří Otradovec)	222
Obecně o bolesti v oftalmologii.	222
Pocit cizího tělíska. Povrchní (korneální) bolest	223
Ciliární bolest. Hluboká bolest očního původu.	225
Bolest za okem. Oční a orbitální bolest mimoočního původu	227
Bolest na dotyk. Bolestivá palpáce víček a bulbu	229
Svědění, pálení a pocit suchosti očí	230
Světloplachost, slzení	231
Asthenopie	232
Asthenopie akomodační	233
Asthenopie svalová	235
Choroby víček a slzného ústrojí	236
Onemocnění kůže víček a okolí	236
Onemocnění okrajů víček a víčkových žláz	241
Onemocnění slzného ústrojí	242
Záněty spojivek	245
Keratoconjunctivitis epidemica	245
Keratoconjunctivitis sicca, Sjögrenův syndrom.	246
Onemocnění rohovky a skléry	247
Traumatické afekce rohovky	247
Oděrka rohovky — erosio corneae	247
Cizí tělísko rohovky a spojivkového vaku	248
Radiální, termické a chemické poškození rohovky.	248
Zánětlivá onemocnění rohovky.	250
Degenerativní afekce rohovky	252
Záněty skléry	253
Nitrooční záněty	254
Iridocyclitis acuta	254
Panoftalmie	256
Choroby zřakového nervu	257
Neuritis optica. Neuritis retrobulbaris et intraocularis acuta	257
Ischemický edém papily při arteritis temporalis.	259

Glaukom	260
Glaucoma congestivum	261
Glaucoma secundarium	263
Glaucoma absolutum	263
Orbitální afekce	264
Akutní hnisavé záněty očnice. Orbitocellulitis, abscessus orbitae, phlegmona orbitae	264
Nehnisavé záněty očnice. Tenonitis, myositis orbitalis, zánětlivý pseudotumor očnice	266
Periostitis orbitae	267
Osteomyelitis maxillae neonatorum	267
Nezánětlivé orbitální afekce	268
Neurooftalmologické syndromy	271
Afekce v oblasti kavernosního splavu	271
Supraklinoidální aneurysma	277
Oftalmoplegická migréna	278
Raederův syndrom paratrigeminové neuralgie	279
Charlinův syndrom n. nasociliaris	280
Doporučená literatura	280
NEUROCHIRURGICKÁ ČÁST (Zdeněk Kunc)	282
Neurochirurgická léčba neuralgie trojklaného nervu	282
Úvod	282
Anatomické poznámky	283
Retroganglionární radikotomie	286
Dekomprese ganglia a sensitivního kořene	290
Juxtapontinní radikotomie	292
Sjögqvistova traktotomie	293
Perkutánní výkony pro neuralgii trojklaného nervu	302
1. Alkoholisace Gasserovy uzliny, sensitivního kořene a začátku větví trojklaného nervu	302
2. Elektrokoagulace Gasserovy uzliny	303
3. Diferencovaná termokoagulace trigeminového ganglia a jeho větví	304
4. Stereotaktické operace	305

Dekomprese trigeminové dráhy při útlaku kličkou tepny	307
Neurochirurgická léčba neuralgie n. IX., X. a VII..	307
1. Přetětí příslušného nervu	308
2. Selektivní traktomie svazečků n. VII., IX. a X.	308
Doporučená literatura	311
Rejstřík	313